

Julkaistu Esitys-lehdessä 4/2013: Lapsi

Tekstin on koostanut Tuomas Laitinen *Lasten valta* -työpajoihin osallistuneiden lasten ja nuorten tuottamasta sekä Wikipedia-verkkosivustolla julkaistusta materiaalista.

LAPSI KYSYY

kaikesta

Lasten valta on Todellisuuden tutkimuskeskuksessa kehitteillä oleva taiteellis-pedagoginen menetelmä, joka tutkii lasten kokemusta vallasta. Menetelmän kantavana kehiksenä on esitys taidemuotona ja tapana asettua suhteeseen maailman kanssa.

Lukuvuoden 2012-2013 aikana järjestimme työpajoja päiväkodeissa, ala-asteilla, yläasteilla ja lukioissa. Työpajoihin osallistuneet 3-18-vuotiaat lapset ja nuoret laativat sarjan kysymyksiä, joita pitivät kysymisen arvoisina. Osa kysymyksistä on vastauksia kysymykseen ”Mihin kysymykseen haluaisit vastauksen?”, osan teemana on valta ja osa on suunnattu suoraan esimerkiksi pop-tähdelle, opettajalle, äidille tai työpajan ohjaajalle. Kysymyksiä on käytetty aineistona erilaisissa esityksellisissä harjoitteissa ja työpajojen piirissä tapahtuneissa esityksissä.

Miksi on olemassa suo?

Miksi suossa ei ole pohjaa?

Miksi metsä on olemassa?

Miksi on paljon puita?

Ja miksi niistä (puista) tulee paljon happea?

Onko kaikki atomia?

Mistä vesi tulee?

Missä joulupukki asuu?

Miksei ihminen lennä?

Mistä tulivuori syntyi?

Kuka keksi sähkön?

Onko maa soikea?

Miksi tasa-arvo ei toteudu?

Miksi pitäisi tehdä jotain?

Miksi lait ovat tällaisia?

Miksi en saa vaikuttaa lakeihin?
Eikö oma mielipiteeni vaikuta?
Eikö minuun (uskalleta) luottaa?
Mikä on muumi?
Mikä on Suomen isoin eläin?
Miten vieteriauto korjataan?
Miksi laivat uppoaa veteen?
Minne se pallo meni?
Miksen saa opiskella tätä?
Miksi en saisi näyttää tältä?
Miksi minusta ei tullut sellaista kuin halusin olla?
Miksi on ikärajat?
Kuka minua kuuntelisi?
Kenen mielipidettä kuunnellaan?
Vaikuttaako mielipiteeni oikeasti mihinkään?
Pitääkö minun yrittää vaikuttaa asioihin?
Mitä varten kukkia on olemassa?
Miksi ennen vanhaan lämmitettiin taloa hevosella?
Milloin minun halutaan olevan hiljaa?
Kiinnostaako päättäjiä ollenkaan se mitä olen sanonut?
Kenen haluan kuuntelevan minua?
Voiko asiat muuttua?
Eikö mattoa voisi tehdä joulupukin parrasta?
Tarvitseeko oviin pimennysverhot?
Mikä on maailman suurin eläin?
Minkälainen on ympyrä?
Mikä on lampaan asunnon nimi?
Millä nimellä kutsutaan lampaan poikasta?
Minkä värinen on rentukka?
Minkä kokoinen on tipu noin kaksiviikkoisena?
Kuka on keksinyt numerot?
Miten saan ääneni kuuluviin kun haluan muuttaa asioita?
Otatko minut tosissasi?
Kuuleeko kukaan?
Missä haluan asua?
Miten haluan elää elämäni?

Miten pystyn vaikuttamaan siihen, mitä muut minusta ajattelevat?
Miksen saisi vaikuttaa valtion asioihin?
Miten olla onnellinen?
Miten vaikuttaa maailman tilanteeseen?
Miten minusta tulisi rohkeampi?
Miksi harakka tappoi linnun?
Miten kiltit robotit taistelevat ilkeitten robottien kanssa?
Miten oppisin nauttimaan täysillä elämästäni?
Miten pelosta pääsee eroon?
Miten voin vaikuttaa omaan epävarmuuteeni?
Miksi opettajat arvostelevat meitä?
Miten voin vaikuttaa opiskeluuni?
Kuka on maailman suurin ihme?
Mikä on punainen ja sanoo RRR...?
Miksi sulla on villapaita?
Miksi käytetään silmälaseja?
Voiko olla kaksi ihan samanlaista ihmistä?
Miksi sä kirjoitat erivärisiä kysymyksiä?
Mitä Jaakko meni tekemään?
Mikä on banaa?
Miksi?
Miks et halunnut ottaa lyhyttä jakkaraa?
Mikä tää oikeen on?
Mikä toi tarina on?
Miksi maa on pyöreä?
Voiko puuta nostaa kädellä?
Miten ihminen syntyi?
Miten Mars syntyi?
Mistä valo on peräisin?
Onko kastemadolla 1 vai 2 päätä?
Kuka keksi kysymykset?
Onko rakkaus ihanaa?
Auttaako herhiläiset ihmisiä?
Voiko voikukasta saada allergiahoituksen?
Miksi on elämä?
Miksi on kiro sanoja?

Miksi on Minecraft?
Miksi uskonto on olemassa?
Miksi kokeet on olemassa?
Miksi on numeroita?
Miksi on rahaa?
Miksi on vuodenaajat?
Miksi ihmiset ovat olemassa?
Miksi pinkki on olemassa?
Miksi Hitler ja natsit oli olemassa?
Miksi sota on olemassa?
Miksi tytöt ovat olemassa?
Miksi on olemassa raha?
Miksi koulu on olemassa?
Miksi haarapääsky on olemassa?
Miksi läksyt on olemassa?
Miksi vuoden ajat on olemassa?
Miksi on olemassa kerros-, rivi- ja kotitalot?
Miksi presidentti on olemassa?
Miksi kynä on olemassa?
Miksi Venäjä on olemassa?
Miksi Eurooppa on olemassa?
Miksi EU on olemassa?
Miksi merenelävät on olemassa?
Miksi puut on olemassa?
Miksi Mäkkäri on olemassa?
Miksi valoa on olemassa?
Miksi aivot ovat olemassa?
Miksi tietokoneet ovat olemassa?
Miksi jotkut ottaa huumeita?
Miksi jotkut tappelee?
Miksi joitain ihmisiä kiusataan?
Miksi tytöt kiusaa?
Miksi minua kiusataan?
Miksi pojat eivät ole kuninkaita?
Miksi pitää mennä kirkkoon?
Miksi ihminen on maailman vaarallisin eläin?

Miksi ulkovaatteet keksittiin?
Miksi ihmisistä tulee ulosteita?
Miksi kaikki ei ole samanarvoisia?
Miksi lap-sil-la ei ole val-taa?
Miksi opettajilla on niin paljon valtaa?
Miksi pitää mennä kouluun?
Miksi kaikki pelit ei voi olla K3?
Mitä tapahtuu kun mä delaan?
Pystyykö elämään ikuisesti?
Miksi kysymyksillä ei saa kiusata?
Miksi meitsi ei keksi kysymyksiä?
Miksi Saksa ei voittanut maailmanmestaruutta jalkapallossa?
Miksi Suomi ei voittanut lätkässä maailmanmestaruutta?
Miksi kaikki maksaa?
Miksi aika kulkee hitaasti?
Onko punatukkaisilla sielu?
Mitä kuuluu jumalalle?
Mikä on elämän tarkoitus?
Miksi kuolemme?
Miksi iPhone5 keksittiin?
Miksi kirjoja luetaan?
Miksi ihmisluonto on niin heikko?
Mihin avaruus loppuu?
Voiko avaruudessa olla elämää meidän lisäksi?
Voiko ne olla kehittyneempiä kuin me?
Mitä pitäisi kysyä?
Keneltä pitäisi kysyä?
Jos Jumala rakastaa kaikkia, miksei hän rakasta seksuaalivähemmistöjä?
Miksi ihmiset tottelevat kirjaa?
Minkälaista siellä ylhäällä on?
Miksi tää juttu ei voi kestää vain yhtä tuntia?
Miksi aika kulkee hitaasti?
Miksi te olette täällä?
Mikä on tämän tehtävän tarkoitus?
Mitä pitää kysyä?
Miksi pitää kysyä kysymys?

Onko koulu hyödyllinen?
Miksi joutuu käydä koulussa?
Miksi olette täällä, nuo opettajat?
Miksi koulu keksittiin?
Paljonko saatte palkkaa?
Miksi nää lattiat on niin tylsii?
Miksi meil on kulttuurikerho?
Miksi Pekkarisesta tuli reksi?
Milloin häpykarvani alkavat kukoistamaan?
Olenko alkoholisti, jos juon muutamia kertoja kuukaudessa?
Onko väärin, jos painan 95 kg?
Olenko ok?
Mitä teit viikonloppuna?
Mitä kuuluu?
Epäroitkö seksuaalisuuttasi?
Miksi luulet olevasi niin kaunis ja Suomen suosituin nainen, vaikka näytät kamalalta?
Mikä on noloin asia, jonka olet tehnyt?
Mikä on lempiasusteesi?
Milloin sä otat sun paidan pois?
Mikä on seuraava hiusvärisi?
Missä asut?
Milloin menet armeijaan?
Onko sinulla tyttöystävää?
Tykkäätkö kinkkityöistä vai suomityöistä?
Miten menee?
Miksi et opiskele?
Miksi et anna mulle enemmän rahaa?
Miksi et osta mulle parempaa puhelinta?
Miksi sun ruoka ei oo hyvää?
Miksi sä rageet niin helposti?
Onko avioliitto kivaa?
Miksi et siivoo mun huonetta?
Saanko laulaa aikuisen naisen?
Saisinko karkkia?
Miksi olet pihi?
Miksi syöt riisiä?

Miksi syöt aamupalana käpyjä?
Kävitkö koulussa?
Oletko rikas?
Seuraatko urheilua?
Miksi sua heitettiin vesipullolla?
Milloin söit viimeksi?
Ooksä äiti?
Minkälaista siellä ylhäällä on?
Miksi olit sellainen kuin olit?
Tuletko toimeen mummin kanssa?
Voiksä olla tänään?
Mitä tehtäis?
Miksi kurdeja ei saa sanoa shurdeiksi?
Miksi jotkut on rumia?
Miksi blondeja sanotaan tyhmiksi?
Miksi pitää esittää tyhmää, jotta ihmiset huomioisivat sinut?
Miksi nuorten pitää juoda alkoholia?
Miksi ihmiset haukkuvat?
Miksi Madonnalla on kanafieet poskissa?
Miks jotkut uskoo lumi-ihmisiin?
Miksi poikien pitää roikuttaa housuja?
Onko se Pohjois-Korean nykyinen johtaja diktaattori?
Onko se kuollut?
Oliko Sibelius aikuinen nainen?
Miksi määmiä syödään?
Miksi ihminen on ärtyinen dietillä?
Miksi suoristaa hiuksia?
Mikä on potenssilusikka?
Miksi nurmikko on vihreää?
Onko kannabis kasvi vai huume?
Montako sekunttia on tunnissa?
Miksi ei ole enemmän värejä?
Kylpeekö miespuoliset hamsterit kolmesti kuukaudessa?
Miksi Suomessa on kylmä?
Milloin kesä tulee?
Miksi Pukki on huonokuntoinen?

Miksi Manchester Unitedilla ei ole varaa Ronaldoon?

Miksi Iniesta on niin arvokas?

Onko Messi parempi kuin Neymar?

Onko Casillas maailman paras maalivahti?

Miksi Victor Valdes on huono?

Miksi Pukki ei tee maaleja?

Miksi Ronaldo on niin kallis?

Miksi Messi on niin ylivoimainen?

Miksi Suomessa on kylmä?

Milloin kesä tulee?

Onko tänään maanantai?

Onko se totta?

Olenko onnellinen/tasapainoinen?

Millainen suhde ihmisellä on teknologiaan?

Miltä maailma näyttää?

Millainen se on?

Pärjääkö minä?

Miten menee?

Väsyttääkö?

Onko maailma parempi kuin ennen?

Osaavatko ihmiset jotain uutta?

Mitä odotuksia huomiselle?

Onko elämä sellaista, minkälaiseksi sen olet kuvitellut?

AIKUINEN VASTAA

säännöistä

Vastasyntynyt

- Oikeuskelpoisuus alkaa

7 v

- Elokvateatterin tai muun julkisen esityksen K7-merkityn elokuvan pääsy- ja/tai katseluoikeus.
- Oppivelvollisuus alkaa.

12 v

- Etu- tai sukunimi voidaan muuttaa vain omalla suostumuksella.
- Voidaan liittää uskonnollisen yhdyskunnan jäseneksi tai ilmoittaa eroavaksi sellaisesta vain omalla kirjallisella suostumuksella.
- Oikeus tulla kuulluksi itseään koskevassa lastensuojeluasiassa.
- Oikeus hakea itsenäisesti muutosta psykiatriseen hoitoon määräämistä, sen jatkamista ja siihen liittyvää yhteydenpidon rajoittamista koskeviin päätöksiin.
- Oikeus polkupyörän kuljettamiseen jalkakäytävällä päättyy.
- Elokuvateatterin tai muun julkisen esityksen K12-merkityn elokuvan pääsy- ja/tai katseluoikeus.

14 v

- 14-vuotiaalla tai saman kalenterivuoden aikana 14 vuotta täyttävällä on mahdollisuus tehdä rajoitetusti sellaista kevyttä työtä, joka ei vahingoita hänen terveyttään tai kehitystään eikä aiheuta haittaa hänen koulunkäynnilleen.

15 v

- Hallintoasiassa ”viisitoista vuotta täyttäneellä alaikäisellä ja hänen huoltajallaan tai muulla laillisella edustajallaan on kummallakin oikeus erikseen käyttää puhevaltaa asiassa, joka koskee alaikäisen henkilöä taikka henkilökohtaista etua tai oikeutta.”
- Riita- ja rikosasiassa ”alaikäinen käyttää huoltajan tai muun laillisen edustajan ohella itsenäisesti puhevaltaansa henkilöään koskevassa asiassa, jos hän on täyttänyt 15 vuotta.”
- ”Testamentin saa tehdä [kahdeksaatoista vuotta] nuorempikin, jos hän on tai on ollut naimisissa, ja viisitoista vuotta täyttänyt muutoinkin siitä omaisuudesta, jota hänellä on oikeus itse hallita.”
- Oikeus liittyä uskonnolliseen yhdyskuntaan tai erota siitä huoltajan suostumuksella.
- Rikosoikeudellinen vastuunalaisuus alkaa, mutta rangaistukset tuomitaan lievennetyltä asteikolta. Voidaan tuomita myös vankeusrangaistukseen, mutta aikaistettu mahdollisuus päästä ehdonalaiseen vapauteen.
- Saa tehdä kokopäivätyötä normaalin säännöllisen työajan puitteissa enintään yhdeksän tuntia vuorokaudessa ja 48 tuntia viikossa, edellyttäen suoritettua oppivelvollisuutta. Saa tehdä ylityötä enintään 80 tuntia kalenterivuodessa. Voidaan osoittaa hätätyöhön, mikäli 18 vuotta täyttäneitä työntekijää ei ole käytettävissä.
- Saa työntekijänä itsenäisesti solmia ja purkaa työsopimuksen. Huoltajalla on kuitenkin tietyin edellytyksin oikeus purkaa alle 18-vuotiaan työsopimus.
- Voi itsenäisesti perustaa yhdistyksen, liittyä yhdistykseen ja erota siitä. Voidaan nimittää yhdistyksen hallituksen jäseneksi.

- Äänioikeutettu yhdistyksen kokouksessa, jollei yhdistyksen säännöissä ole toisin määrätty.
- Voi suorittaa mopon sekä mopoauton tai traktorin kuljettamiseen vaadittavan ajo-oikeuden (ajokorttiluokat AM ja T).
- Saa kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa, kuten moottorikelkkaa tai mönkijää maastossa.
- Saa kuljettaa rekisteröintivelvollisuuden piiriin kuuluvaa yli 5,5 metriä pitkää tai teholtaan yli 15 kW / 20 hv venettä, vesiskootteria tai muuta alusta.
- Saa kyyditä kaksipyöräisellä polkupyörällä tai polkupyörän perävaunulla yhtä enintään 10-vuotiasta lasta.
- Voi aloittaa yksityislentäjän lupakirjan saamiseksi vaadittujen kurssien suorittamisen.
- Voi saada poliisin myöntämän aseluvan.
- Voi suorittaa rippikoulun ja ryhtyä lapsen kummiksi.
- Voi ostaa pornografisia lehtiä.

16 v

- Seksuaalista kanssakäymistä koskeva suojaikäraja ylittyy.
- A1-luokan ajokortin hankintamahdollisuus.
- Suomen evankelisluterilaisen kirkon jäsenillä äänioikeus seurakuntavaaleissa.
- Erityisen haitalliset työt, kuten teurastus, sukellus sekä vainajien käsittely ja kuljetus ovat mahdollisia poikkeusluvalla.
- Elokuvateatterin tai muun julkisen esityksen K16-merkityn elokuvan pääsy- ja/tai katseluoikeus.

17 v

- Oppivelvollisuus päättyy, mikäli peruskoulun oppimäärää ei ole vielä suoritettu.
- Oikeus Kansaneläkelaitoksen maksamaan lapsilisän päättyy
- Oikeus Kansaneläkelaitoksen maksamaan opintorahaan ja opintolainan valtiontakaukseen alkaa.
- Oikeus Kansaneläkelaitoksen maksamaan työmarkkinatukeen tai työttömyyspäivärahaan alkaa.
- Voi aloittaa ajokorttiluokan B kuljettajanopetuksen.

18 v

- Henkilö luokitellaan täysi-ikäiseksi ja täysi oikeustoimikelpoisuus eli täysivaltaisuus alkaa.
- Lapsen huolto päättyy.
- Äänioikeus eduskunta-, presidentin-, europarlamentin ja kunnallisvaaleissa. Myös ehdokkaaksi asettuminen mahdollista.
- ASP-tilin luontimahdollisuus.
- Oikeus pelata rahapelejä.
- Oikeus rekisteröidä parisuhde tai mennä naimisiin eli solmia avioliitto.

- Perheen sisäisen adoption mahdollisuus.
- Oikeus liittyä uskonnolliseen yhdyskuntaan tai erota siitä.
- Tehorajoitetun A-luokan ajokortin hankintamahdollisuus. Autokoulun voi aloittaa 12 kuukautta ennen syntymäpäivää.
- B-, BE-, C-, C1, C1E ja CE-luokkien ajokortin kuljettajantutkinnon suorittamismahdollisuus.
- Elokuvateatterin tai muun julkisen esityksen K18-merkityn elokuvan pääsy- ja/tai katselulupa.
- PEGI 18 -merkityn videopelin hankintamahdollisuus.
- Miedon alkoholijuoman (2,9–22 til-%) hankintaoikeus.
- Oikeus ostaa alkoholijuomia anniskeluravintolassa.
- Tupakan hankintaoikeus.
- Asevelvollisuus alkaa sen vuoden alussa, jolloin mies täyttää 18 vuotta. Sen vuoden aikana hänen on osallistuttava kutsuntaan. Varusmiespalvelus aloitetaan viimeistään kolmantena vuonna kutsunnan jälkeen. Nainen voi osallistua vapaaehtoiseen asepalvelukseen.
- Passin hankinta ilman huoltajien lupaa.
- Oikeus toimia yhdistyksen puheenjohtajana.
- Lakia nuorista työntekijöistä ei enää sovelleta.
- Nuorisorangaistusta ei voida tuomita tämän iän jälkeen tehdystä rikoksesta. Kaikki rangaistukset tuomitaan täydeltä asteikolta.
- Sukusolujen luovutuksen seurauksena syntyneen lapsen oikeus saada tieto luovuttajan henkilöllisyydestä.

20 v

- Huoltajien tulojen vaikutus opintotukeen loppuu.
- Loukkupyytäjän aseiden luvan hankintamahdollisuus.
- Oikeus ostaa väkeviä alkoholijuomia (yli 22 til-%).
- Yhdenkäden käsiaseiden luvan hankintamahdollisuus.

21 v

- Tehorajoittamattoman A-luokan ajokortin hankintamahdollisuus.
- D1-, D-, D1E, DE-luokkien ajokortin kuljettajantutkinnon suorittamismahdollisuus.
- Joutuu suorittamaan ehdottoman vankeusrangaistuksen normaalien ehdonalaisten vapauten pääsemistä koskevien säännösten mukaan. Rikoslain mukaan 21 vuotta täyttäneitä ei enää käsitellä nuorena rikosentekijänä.